



HNB

EUROSUSTAV

Makroprudencijalna dijagnostika

godina X · broj 27 · listopad 2025.



Sadržaj

Uvodne napomene	3
1. Identifikacija sistemskih rizika	3
Okvir 1. Uz povoljan vjetar lakše se jedri: ponovni sporazumi kod postojećih stambenih kredita uglavnom vode smanjenju tereta otplate	9
2. Potencijalni okidači za materijalizaciju rizika	14
3. Recentne makrobonitetne aktivnosti	15
3.1. Povećanje stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala	15
3.2. Makrobonitetna politika u drugim zemljama Europskoga gospodarskog prostora ..	18
Pojmovnik	23
Popis kratica	24
Dvoslovne oznake za zemlje	25

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Trg hrvatskih velikana 3, 10000 Zagreb
Telefon centrale: 01/4564-555

info@hnb.hr, www.hnb.hr

Molimo korisnike ove publikacije da pri korištenju podataka obvezno navedu izvor.

ISSN 2459-8704

Uvodne napomene

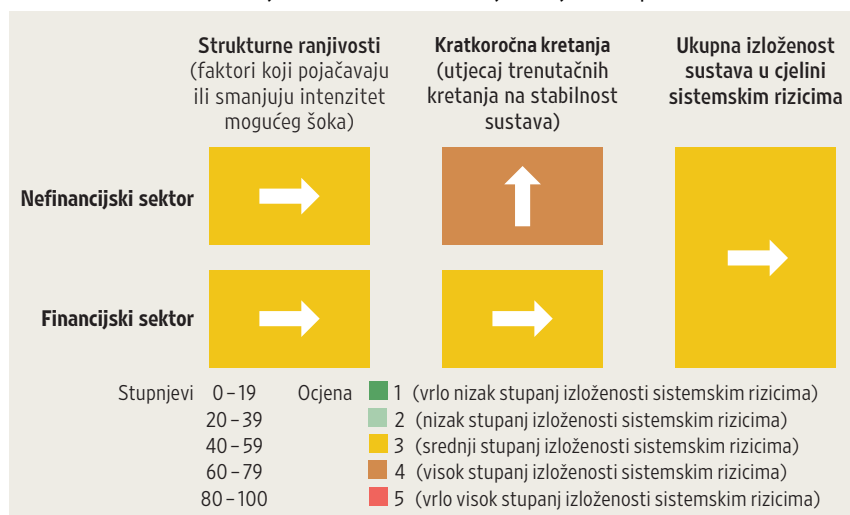
Makroprudencijalni dijagnostički proces sastoji se od ocjenjivanja makroekonomskih i financijskih odnosa i kretanja koji mogu rezultirati narušavanjem financijske stabilnosti. Pritom se pojedinačni signali koji upozoravaju na povećan stupanj rizika detektiraju na temelju kalibracija statističkim metodama, regulatornih standarda ili stručnih procjena. Oni se sintetički prikazuju u mapi rizika, a indiciraju razinu i dinamiku ranjivosti te tako olakšavaju postupak identifikacije sistemskog rizika, što podrazumijeva određivanje njegove prirode (strukturna ili ciklička), lokacije (segment sustava u kojem se razvija) i izvora (primjerice, odražava li više poremećaje na strani ponude ili na strani potražnje). S obzirom na tu dijagnostiku, optimizira se instrumentarij i kalibrira intenzitet mjera koje bi trebale najučinkovitije djelovati na rizik, reducirati regulatorni rizik, uključujući mogućnost nepoduzimanja aktivnosti, te minimizirati potencijalna negativna prelijevanja na druge sektore kao i neočekivane prekogranične učinke. Osim toga, na taj se način tržišni sudionici informiraju o identificiranim ranjivostima i rizicima koji bi se mogli materijalizirati i ugroziti financijsku stabilnost.

1. Identifikacija sistemskih rizika

Izloženost hrvatskoga financijskog sustava sistemskim rizicima ostaje umjereno povišena, uz porast kratkoročnih (cikličkih) rizika nefinancijskog sektora (Slika 1.). U uvjetima povoljnih domaćih makroekonomskih kretanja i snažnog tržišta rada, snažno i široko rasprostranjeno kreditiranje domaćega nefinancijskog sektora te nastavak robusnog rasta cijena stambenih nekretnina jačaju već povišene cikličke rizike. Istodobno, na međunarodnoj razini, eskalacija geopolitičkih rizika može narušiti povjerenje investitora, pojačati kolebljivost tržišta i potaknuti rast troškova financiranja.

Snažno zaduživanje privatnog sektora i visok rast cijena stambenih nekretnina trenutačno potiču gospodarsku aktivnost, no ujedno povećavaju srednjoročne rizike za gospodarski rast. Premda se u idućim godinama očekuje postupno usporavanje gospodarskog rasta, on bi se trebao zadržati na razinama od oko 3%. No, ubrzan rast zaduženosti privatnoga nefinancijskog sektora, snažan rast mase plaća uz fiskalnu ekspanziju i pogoršanje salda tekućeg i kapitalnog računa platne bilance

Slika 1. Rizici za financijsku stabilnost ostaju umjereno povišeni



Napomena: Strelice označuju promjene u odnosu na ocjenu rizika objavljenu u Makroprudencijalnoj dijagnostici br. 26 (srpanj 2025.).

Izvor: HNB

jasno upućuju na gomilanje neravnoteža. Do sada je rast prihoda poduzeća odnosno dohodaka kućanstava ublažavao teret otplate duga za domaći nefinancijski sektor. No, pretjerani optimizam i podcjenjivanje rizika u okružju snažnog zaduživanja i sve niže inflacije povećavaju rizike za buduće servisiranje dugova, a time i ranjivosti financijskog sustava. Eventualna eskalacija geopolitičkih i trgovinskih napetosti mogla bi ubrzano preokrenuti trendove zbog slabijeg izvoza, pada investicija i rasta troškova zaduživanja.

Iako su fiskalni rizici trenutačno umjereni, kombinacija nepovoljnih strukturnih i cikličkih činitelja mogla bi ih ponovo ojačati. Gospodarski rast potpomognut fondovima EU-a kratkoročno je ojačao javne financije i smanjio udio duga u BDP-u, ali uvelike zahvaljujući cikličkim učincima i visokoj inflaciji. Slabljenje povoljnih kratkoročnih učinaka inflacije na javni dug, praćeno nastavkom relativno snažne fiskalne ekspanzije, povećava proračunski manjak i sužava prostor za aktivniju fiskalnu politiku u nepovoljnim gospodarskim okolnostima. Povećanje rashoda za obranu na razine iznad trenutanih dodatno je strukturno opterećenje za proračun, a starenje stanovništva dugoročno pritišće rashodnu stranu proračuna (mirovine, izdaci za zdravstvo). Potencijalno usporavanje gospodarske aktivnosti moglo bi dodatno oslabiti prihodnu stranu proračuna zbog nižih poreznih prihoda, a potencijalna materijalizacija rizika koja bi povećala premiju rizika povećala bi teret otplate duga. Zajedno, takvi vanjski šokovi mogli bi se nepovoljno odraziti na fiskalnu održivost i suziti prostor za aktivno djelovanje fiskalne politike.

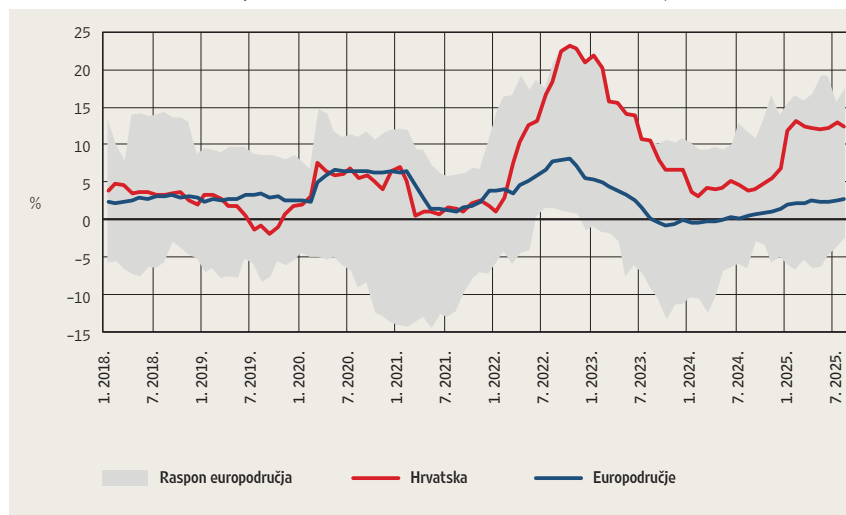
Poslovni rezultati poduzeća u idućem će razdoblju uvelike ovisiti o utjecaju eventualne materijalizacije geopolitičkih rizika na makroekonomska kretanja. Rast prihoda sektora nefinancijskih poduzeća u 2024. usporio se u odnosu na proteklih nekoliko godina, na oko 5%. Ipak, zajedno s blagim

porastom operativne marže (sa 7,3% u 2023. na 7,5% u 2024. godini) rezultirao je rastom zarada i kapitala (koji je dosegnuo 39,8% pasive). No, poduzeća su posebno osjetljiva na promjene financijskih uvjeta kao i na operativne zastoje. Stoga bi potencijalna eskalacija geopolitičkih napetosti ili novi trgovinski sukobi mogli brzo pogoršati uvjete poslovanja zbog pada inozemne potražnje, rasta cijena energenata i sirovina te poremećaja u opskrbnim lancima. Time bi se povećali troškovi i pritisci na likvidnost, što bi moglo rezultirati odgodom investicija, smanjenjem aktivnosti i većim poteškoćama u urednom servisiranju obveza.

Ranjivosti poduzeća povećavaju se u uzlaznoj fazi financijskog ciklusa.

Rast kredita poduzećima započet potkraj 2024. stabilizirao se sredinom ove godine i tijekom ljetnih mjeseci iznosio je oko 13% (Slika 2.), uz osobito snažan rast kredita za obrtna sredstva (oko 19%). S obzirom na to da se krediti najviše odobravaju djelatnostima s izraženim rastom prihoda (prerađivačka industrija, trgovina te djelatnosti smještaja i hrane) te da je njihova likvidnost i dalje visoka, nefinancijska poduzeća trenutačno nemaju problema s otplatom dugova. Zahvaljujući dobrim poslovnim rezultatima i nižim kamatnim stopama, teret otplate duga, koji je rastao od početka 2023., u prvoj polovini 2025. godine stabilizirao se na oko 35%, dok je ukupna zaduženost poduzeća ostala znatno ispod prosjeka EU-a. No, poremećaj gospodarskih ili financijskih uvjeta mogao bi relativno brzo pogoršati sposobnost otplate dugova nefinancijskih poduzeća.

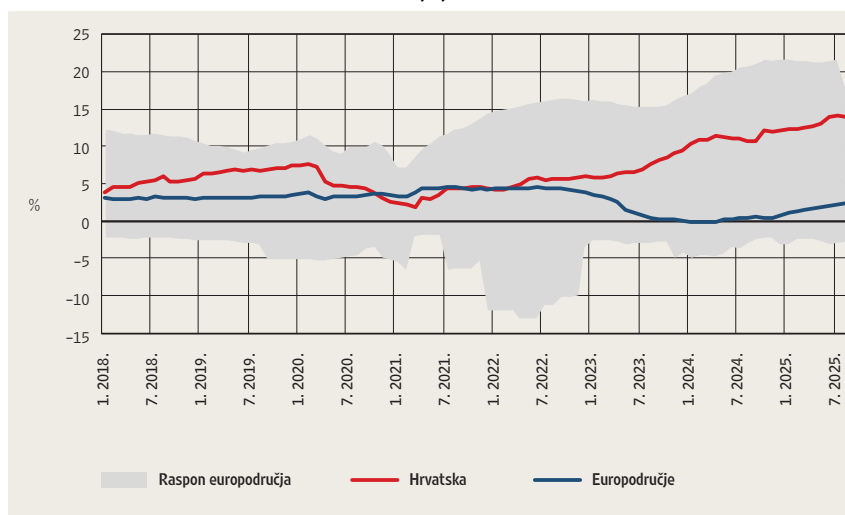
Slika 2. Rast kredita poduzećima stabilizirao se na visokoj razini



Napomena: Sivom bojom označen je raspon između minimalne i maksimalne godišnje stope rasta među zemljama.

Izvori: ECB DWH; izračun HNB-a

Slika 3. Krediti stanovništvu nastavljaju rasti iznimno snažno



Napomena: Sivom bojom označen je raspon između minimalne i maksimalne godišnje stope rasta među zemljama.

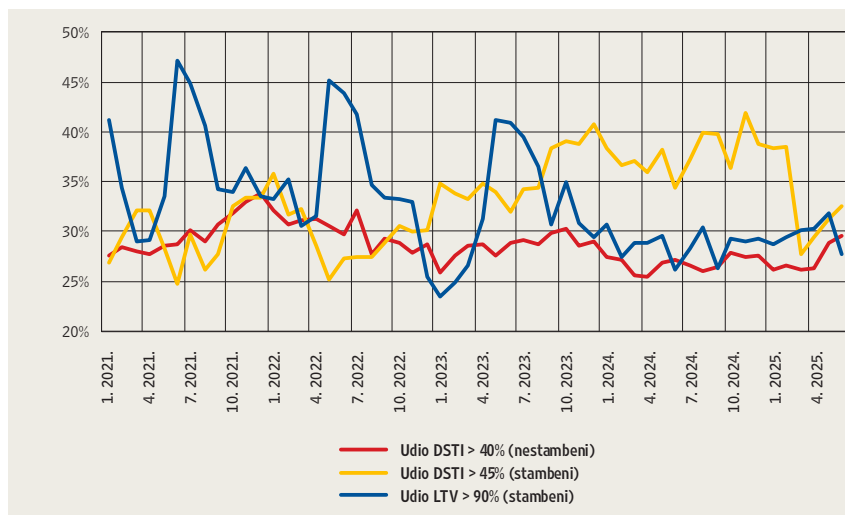
Izvori: ECB DWH; izračun HNB-a

Kreditiranje kućanstava izrazito se ubrzalo tijekom prve polovine 2025., kada su banke nudile promotivne uvjete zaduživanja, a broj ugovorenih novih kredita znatno se smanjio tijekom srpnja i kolovoza, nakon isteka promotivnih uvjeta i stupanja na snagu ograničenja kriterija kreditiranja. Smanjenje kamatnih stopa u sklopu promotivnih ponuda banaka potaknulo je na ugovaranje novih stambenih kredita i dio potrošača koji se možda nisu planirali zadužiti u prvoj polovini godine. Tako se ukupni godišnji rast stambenih kredita snažno ubrzao i krajem kolovoza iznosio je 14,8%, a u istom su razdoblju gotovinski krediti rasli nešto sporije (13,2%) (Slika 3.). Nakon isteka promotivnih uvjeta, što se poklopilo s uvođenjem HNB-ovih ograničenja kriterija kreditiranja, znatno se smanjio broj ugovorenih novih kredita. Taj je pad bio osobito izražen u segmentu gotovinskih kredita, dok je broj ugovorenih i isplaćenih stambenih kredita i dalje bio povišen s obzirom na njihovu zahtjevniju i dulju proceduru odobravanja i isplate. Pritom se u srpnju i osobito kolovozu snažno smanjio broj ugovorenih stambenih kredita, a isplate stambenih kredita smanjile su se relativno blago i odražavaju isplate kredita odobrenih u prvoj polovini godine. Za vrijeme promotivnih uvjeta kreditiranja snažno je porastao i broj ponovnih sporazuma pa je tako znatan dio potrošača ugovorio niže kamatne stope na postojeće stambene kredite, čime su u prosjeku smanjili teret otplate za 3,3% dohotka (vidi Okvir 1. u ovoj publikaciji).

Smanjenje kamatnih stopa u prvoj polovini ove godine praćeno snažnim povećanjem dohodaka omogućilo je kućanstvima da se zadužuju uz nešto niži teret otplate duga. Udio novoodobrenih stambenih kredita s DSTI omjerom iznad 45% tako se smanjio na 31,2% u drugom tromjesečju 2025., s 37,8% u 2024. (Slika 4.). Istodobno, udio kredita s LTV omjerom iznad 90% nije se znatnije promijenio i zadržao se nešto ispod 30%. Unatoč snažnom rastu kredita, pokazatelji zaduženosti kućanstava nisu se znatnije pogoršali zahvaljujući i dalje snažnom rastu nominalnih dohodaka. Međutim, kako

se rast dohodka postupno usporava, eventualni nastavak snažnog zaduživanja povećao bi osjetljivost kućanstava na nepovoljne promjene u makroekonomskom okružju, osobito ako se teret otplate novih kredita ponovo poveća. Nova makrobonitetna mjera kojom se ograničavaju kriteriji kreditiranja kućanstava uvedena je upravo kako bi se ublažili navedeni rizici.

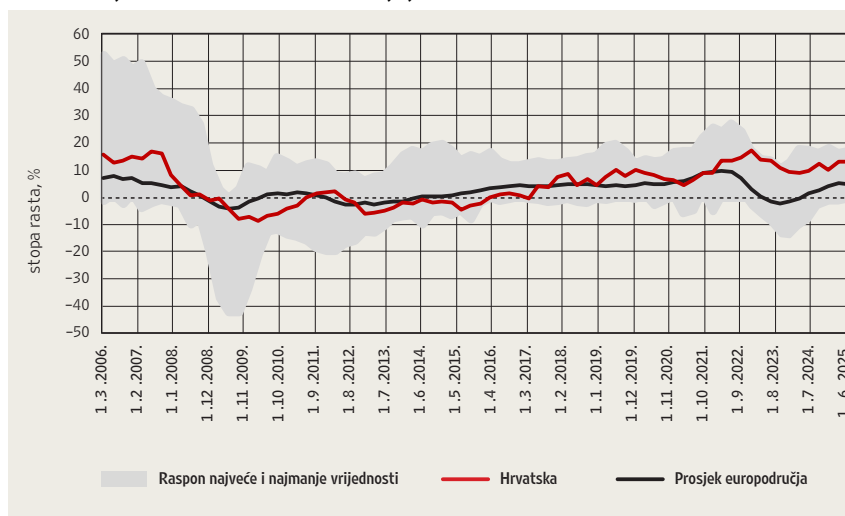
Slika 4. Kriteriji kreditiranja kućanstava poboljšali su se



Napomena: Prikazani su mjesečni prosjeci.

Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

Slika 5. Cijene nekretnina nastavljaju snažno rasti



Napomena: Sivom bojom označen je raspon najmanje i najveće vrijednosti godišnjih stopa promjene cijena stambenih nekretnina u članicama europskog područja.

Izvor: Eurostat

Rast cijena stambenih nekretnina ubrzao se krajem prethodne i početkom 2025. godine te povećavao rizik preokreta na tržištu nekretnina u neizvjesnom makroekonomskom okružju. Ubrzanje rasta cijena na 13,2% na godišnjoj razini na kraju drugog tromjesečja (Slika 5.) potaknuto je nižim kamatnim stopama na stambene kredite, relativno snažnim gospodarskim rastom i povećanjem plaća. Također, i Vladina mjera povrata poreza mladima za kupnju prve stambene nekretnine podupire potražnju.

Pritom je broj kupoprodajnih transakcija stambenih nekretnina porastao u prvom polugodištu ove godine, nakon nekoliko godina smanjivanja, ali i dalje je niži u usporedbi s razdobljem neposredno nakon pandemije. S druge strane, snažna građevinska aktivnost, uz udio građevinarstva u ukupnom BDV-u na povijesno visokoj razini, postupno povećava ponudu i mogla bi ublažiti pritiske na rast cijena. Uz to, porez na nekretnine mogao bi dodatno potaknuti ponudu i motivirati vlasnike da neiskorištene stambene nekretnine stave na tržište. Sve navedeno moglo bi postupno umanjivati rizik preokreta na tržištu stambenih nekretnina povezan s iznimno snažnim rastom cijena.

Bankovni sustav i dalje je visokolikvidan i profitabilan, uz vrlo nizak udio neprihodonosnih kredita. Od sredine 2024. godine, pod utjecajem pada kamatnih stopa, smanjuje se neto kamatna marža, no kako je ona i dalje povišena, i profitabilnost banaka ostaje visoka u odnosu na povijesna kretanja. Trenutačno povoljni makroekonomski uvjeti odražavaju se i na niske pokazatelje kreditnog rizika, što dodatno podupire profitabilnost. No, sve izraženije odobravanje kredita s duljim ročnostima i fiksnim kamatnim stopama, zajedno s rastućom izloženosti dužničkim vrijednosnim papirima, povećava kamatni rizik u bilancama banaka. Također, iako se ti rizici još nisu materijalizirali, geopolitička neizvjesnost povećava potencijalni kreditni rizik, pa rizici za bankarski sektor ostaju povišeni unatoč trenutačno iznimno povoljnim pokazateljima poslovanja. Stoga je, u razdoblju povišenih cikličkih rizika i geopolitičke neizvjesnosti, nužno očuvanje kapitala banaka, a njega će dodatno ojačati najavljeno podizanje stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala (poglavlje 3.).

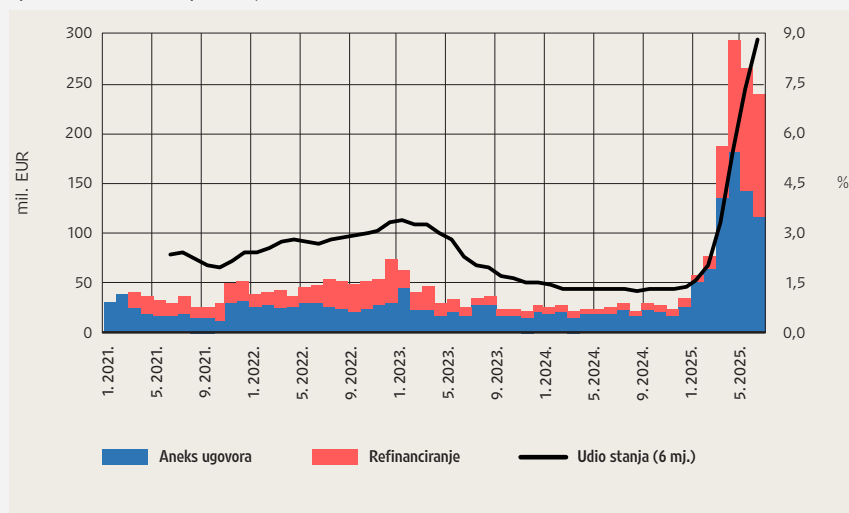
Okvir 1. Uz povoljan vjetar lakše se jedri: ponovni sporazumi kod postojećih stambenih kredita uglavnom vode smanjenju tereta otplate

U prvoj polovini 2025., uz novo kreditiranje, snažno je porastao i broj ponovnih sporazuma¹ kojima se mijenjaju uvjeti otplate postojećih stambenih kredita. U razdoblju od siječnja do lipnja otprilike 10.000 potrošača ugovaralo je anekse postojećih ugovora ili refinanciralo kredite. Taj broj ponovnih sporazuma približno je trostruko veći od višegodišnjeg prosjeka, a njihov iznos dosegnuo je oko 9% glavnice postojećih stambenih kredita (Slika 1.). Većinu dužnika na izmjeni uvjeta potaknulo je smanjenje tržišnih kamatnih stopa. Tako je u gotovo tri četvrtine ponovnih sporazuma kamatna stopa smanjena, prosječno za oko 0,9 p. b. (Slika 2.), što je ublažilo teret otplate otprilike svakoga tridesetog postojećeg stambenog kredita, odnosno za oko 6,5% ukupnog stanja stambenih kredita. Potrošači su uz snižavanje kamatnih stopa u manjoj mjeri mijenjali i druge uvjete otplate kredita; najčešće se to odnosilo na mogućnost prijevremene otplate, produljenje roka otplate kredita ili fiksiranje kamatne stope.

Potrošači su ponajviše mijenjali uvjete otplate za kredite podignute u protekle dvije godine. Promatrano prema godini isplate izvornoga kredita, najveći dio ponovnih sporazuma sklopljen je za kredite isplaćene tijekom 2024. (Slika 2.). Ti potrošači ujedno predstavljaju skupinu koja je najviše smanjila kamatnu stopu (prosječno za 0,95 p. b.). Naime, dok su stambeni krediti od kraja 2019. do sredine 2023. uglavnom bili odobravani uz podjednake ili čak i nešto niže kamatne stope od prevladavajućih u prošlom tromjesečju (oko 2,9%), tijekom druge polovine 2023. i 2024. bili su ugovoreni uz osjetno više kamatne stope. No, početkom 2025. banke su u okružju popuštanja stupnja restriktivnosti monetarne politike znatno spustile kamatne stope, što je povezano i s posebnim promotivnim ponudama (Slika 3.).

1 Ponovni sporazumi obuhvaćaju anekse i refinanciranja. Refinanciranje se odnosi na ugovaranje nove kreditne partije uz zatvaranje izvornoga kredita i može uključivati ponovnu procjenu vrijednosti instrumenta osiguranja i solemnizaciju ugovora o kreditu, što proceduru odobravanja čini složenijom. S druge strane, procedura sklapanja aneksa originalnog ugovora uglavnom je jednostavnija i povoljnija za dužnika jer u pravilu podrazumijeva samo ovjeru potpisa kod javnog bilježnika.

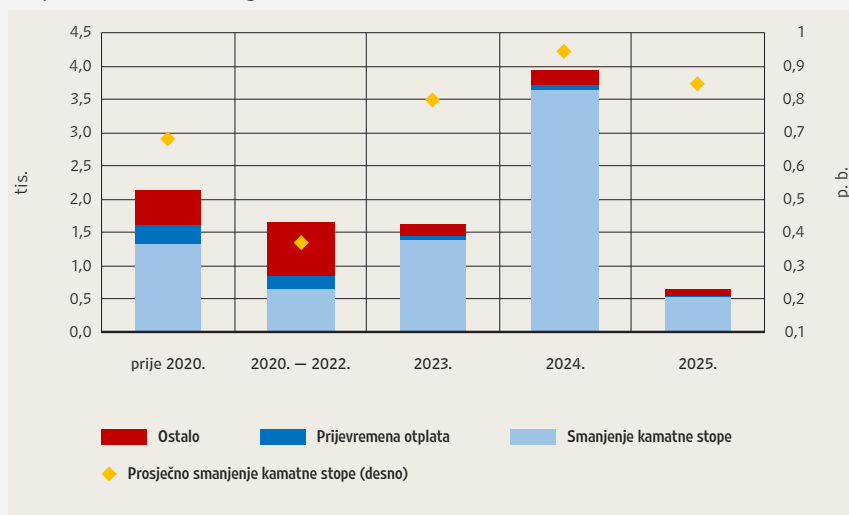
Slika 1. U prvoj polovini 2025. znatno je poraslo sklapanje ponovnih sporazuma kod postojećih stambenih kredita



Napomena: Udio stanja odnosi se na omjer ukupnih ponovnih sporazuma u proteklih šest mjeseci i prosječnog stanja stambenih kredita u tom razdoblju.

Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

Slika 2. Većina ponovnih sporazuma odnosi se na smanjenje kamatnih stopa kod nedavno ugovorenih kredita



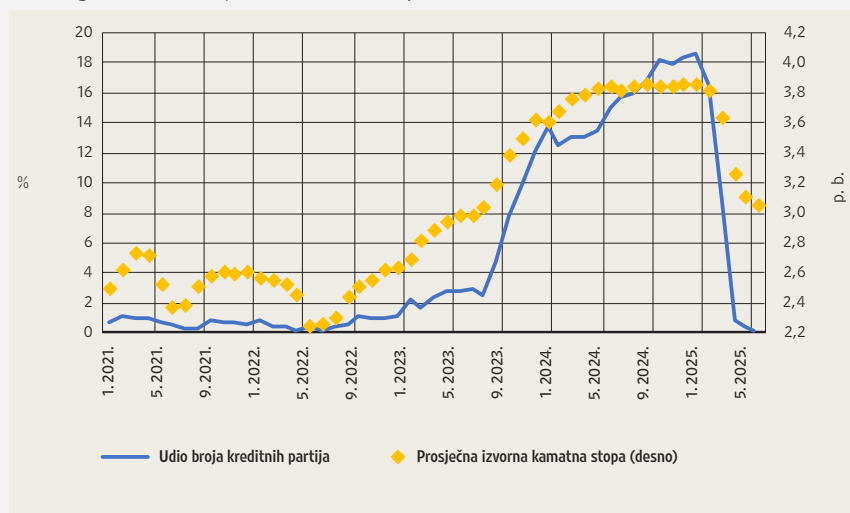
Napomena: 2025. odnosi se na prvu polovinu godine. Isključene su one kreditne partije kojima iznos ponovnog sporazuma iznosi manje od 20% ukupnog iznosa glavnice. Prosječno smanjenje kamatne stope odnosi se na ponovne sporazume sa smanjenjem kamatne stope.

Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

Kamatne stope nakon ugovaranja aneksa ili refinanciranja kredita, u istoj ili u drugoj banci, bile su vrlo slične, prosječno između 2,8% i 2,9%. Potrošači su najčešće ugovarali nove uvjete otplate u istoj banci u kojoj su podignuli inicijalni kredit (oko 90% svih ponovnih sporazuma, Slika 4.). Uglavnom su sklapali anekse originalnog ugovora o kreditu, a nešto rjeđe odlučivali su se na refinanciranje kredita. Pritom su ugovarane podjednake kamatne stope, neovisno o tome jesu li se ugovarali aneksi ili je kredit bio refinanciran u istoj ili drugoj banci. Potrošači su refinancirali kredite, što može uključivati dodatne troškove (poput troška procjene nekretnine), uglavnom ako su uz kamatne stope mijenjali i neke druge uvjete otplate, pa su, primjerice,

skraćivali rok otplate kredita ili djelomično otplaćivali glavnicu, a nešto rjeđe povećavali su iznos kredita.

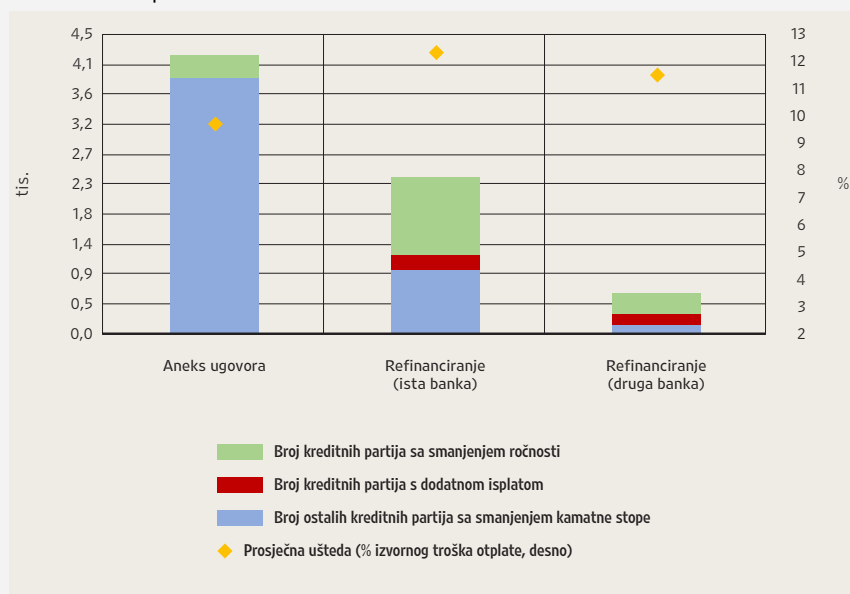
Slika 3. Svaki šesti potrošač koji je podigao kredit 2024. u prvoj je polovini 2025. godine smanjio kamatnu stopu



Napomena: Prikazan je omjer ponovnih sporazuma sa smanjenjem kamatne stope i stvarnih novih kredita prema izvornom datumu isplate.

Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

Slika 4. Refinanciranje je uglavnom bilo popraćeno smanjenjem ročnosti ili dodatnom isplatom



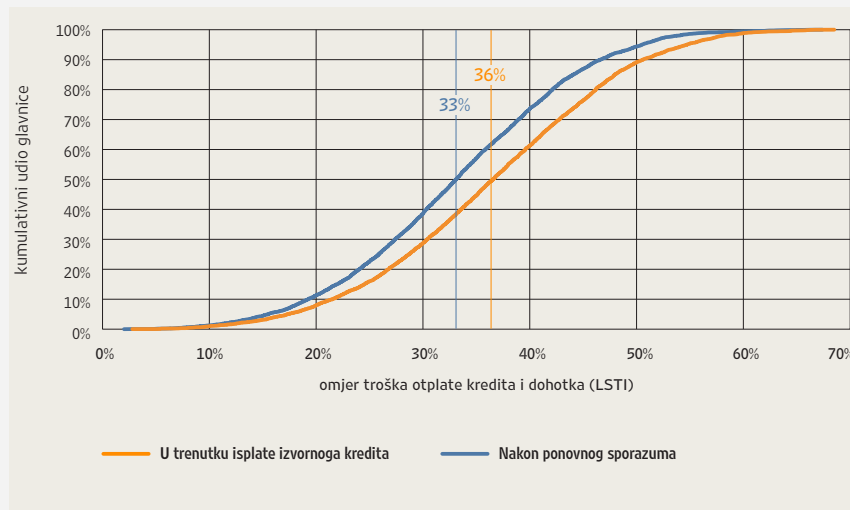
Napomena: Prikazani su ponovni sporazumi sa smanjenjem kamatne stope. Prosječna ušteda odnosi se na razliku ukupnog troška otplate glavnice i kamata u razdoblju trajanja kredita između trenutka izvorne isplate i ponovnog sporazuma za kreditne partije kod kojih nije došlo do isplate nove glavnice, odnosno nova isplata nije iznosila više od 5% ukupnog iznosa ugovorene glavnice.

Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

Potrošači koji su ugovorili povoljnije uvjete financiranja prosječno su smanjili trošak otplate za otprilike 6% (63 eura mjesečno), odnosno oko 11% (17 tisuća eura) u preostalom razdoblju otplate (prosječno 22,7 g., Tablica 1.). Otprilike polovina potrošača smanjila je mjesečnu ratu između 5% i 25%, prosječno za 90 eura mjesečno. Potrošači s većim početnim iznosima kredita i inicijalno višim kamatnim stopama uglavnom su ostvarili i veće uštede od navedenih iznosa, a osobito oni koji su prijevremeno otplatili dio preostalog duga. S druge strane, otprilike svaki peti potrošač odlučio se na skraćivanje roka otplate, i to prosječno za gotovo četiri godine, uz zadržavanje postojećeg iznosa otplate, a dio je čak i povećao trošak otplate kako bi znatno ranije otplatio kredit i ostvario dodatne uštede. Tako je za svakog sedmog potrošača mjesečni trošak otplate prosječno porastao za oko 100 eura, no uz prosječno skraćivanje dospeljeća za gotovo pet godina, čime je ukupan trošak otplate kredita pao za 14%.

Smanjenje kamatnih stopa i rast dohodaka ublažili su teret otplate za većinu potrošača. Mjereno omjerom mjesečne rate kredita i dohotka (LSTI omjer) kod gotovo 90% kreditnih partija zabilježen je pad tog pokazatelja, a u prosjeku je za sve potrošače taj pad iznosio 3,3% (Slika 5.). Pritom bi stvarni pad tog omjera mogao biti i nešto veći jer u većini slučaja dohodak nije bio ponovno procijenjen (oko 60% promatranog uzorka, dok se dohodak većine potrošača čija se kreditna sposobnost ponovno procjenjivala uglavnom povećao, što je dodatno smanjilo teret otplate). Tako je, primjerice, rast dohodaka omogućio dijelu potrošača da skraćivanjem dospeljeća ostvare znatne uštede, a upravo zbog toga se njihov teret otplate kredita (LSTI) nije bitno povećao unatoč višoj mjesečnoj rati (Tablica 1.).

Slika 5. Mjesečni trošak otplate u prosjeku se smanjio za 3,3% dohotka



Napomena: Prikazani su ponovni sporazumi sa smanjenjem kamatne stope za kreditne partije kod kojih nije došlo do isplate nove glavnice. Prikazano je nešto manje od 5.500 kreditnih partija (76% uzorka) za koje su raspoloživi podaci o dohotku, dok su ostale kreditne partije isključene iz prikaza. Prikazani su LSTI omjer izračunat u trenutku ugovaranja ponovnog sporazuma u 2025. i LSTI omjer izračunat pri posljednjoj isplati, što se u 91% prikazanih slučajeva odnosi na isplatu izvornoga stvarnog novog kredita, a u ostalima na prethodni trenutak sklapanja ponovnog sporazuma.

Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

Sveukupno gledano, pad tržišnih kamatnih stopa omogućio je smanjenje troška otplate dijela postojećih stambenih kredita tako što je potrošačima olakšao teret otplate, a bankama smanjio kreditni rizik. Ugovaranje fiksnih kamatnih stopa tijekom posljednje dvije godine, dok su kamatne stope bile povišene, potrošačima je ograničilo rizik budućeg povećanja kamatnih stopa, ali nije ih spriječilo da ugovore niže kamatne stope nakon promjene tržišnih uvjeta. Smanjenje troška otplate duga povezano s nižim kamatnim stopama smanjuje prihode banaka, ali, s druge strane, donekle smanjuje i rizik pogoršanja urednosti otplate. Iako je posljednjih mjeseci vidljivo postupno smanjivanje broja ugovorenih ponovnih sporazuma, njihova je razina i dalje povišena. Naime, još uvijek je oko 14.000 stambenih kredita (6,4%) s preostalom ročnosti duljom od 10 godina ugovoreno uz kamatne stope više od 3,9%, što je gotovo za cijeli postotni bod, ili čak i više, iznad tržišnog prosjeka. Stoga bi potrošači mogli i dalje u većem broju tražiti od banaka prilagodbu uvjeta kako bi smanjili trošak otplate kredita.

Tablica 1. Distribucija i obilježja ponovnih sporazuma prema promjeni troška otplate zbog smanjenja kamatnih stopa

	Iznos i broj ponovnih sporazuma				Izmjena ugovorenih uvjeta			Promjena troška otplate i ušteda			Promjena tereta otplate		
Razred promjene mjesečnog troška otplate kredita	Broj kreditnih partija	Kumulativ udjela broja kreditnih partija	Ukupan iznos ponovnog sporazuma (mil. EUR)	Prosječan iznos glavnice ('000 EUR)	Prosječan pad kamatne stope (p. b.)	Promjena dospijuća (godine)	Udio kreditnih partija s prijevremenom otplatom	Promjena troška otplate (EUR, mjesečno)	Prosječna ukupna ušteda u razdoblju otplate ('000 EUR)	Prosječna ušteda (% izvornog troška otplate)	Promjena omjera troška otplate i dohotka (p. b.)	Od toga: učinak ponovnog sporazuma	Od toga: učinak promjene dohotka
pad za više od 25%	117	2%	19	160	1,0	4,5	57%	-588	73	56%	-12,8	-15,0	2,3
pad od 25% do 10%	1.566	23%	156	100	1,1	0,2	3%	-113	28	14%	-5,0	-4,8	-0,3
pad od 10% do 5%	2.323	56%	293	126	0,8	0,0	1%	-72	16	8%	-3,0	-2,8	-0,2
pad od 5% do 1%	1.477	76%	207	140	0,5	-0,4	2%	-33	7	5%	-1,8	-1,2	-0,5
pad za manje od 1%	294	81%	44	150	0,4	-1,6	4%	-4	10	8%	-1,5	-0,2	-1,3
rast za manje od 1%	153	83%	22	147	0,8	-2,5	2%	3	17	11%	-1,7	0,2	-1,9
rast od 1% do 10%	464	89%	54	116	0,8	-3,1	5%	30	15	12%	-2,4	1,5	-3,9
rast od 10% do 25%	294	93%	18	61	0,8	-5,1	4%	115	15	14%	-0,3	5,5	-5,8
rast za više od 25%	228	96%	6	28	0,7	-7,8	4%	231	12	16%	3,6	13,4	-9,7
Nepoznato	256	100%	34	131									
Ukupno	7.172		853	119	0.82	-0.4	3%	-63	17	11%	-3.3	-2.5	-0.8

Napomena: Prikazani su ponovni sporazumi kod kojih je došlo do smanjenja kamatnih stopa i nije došlo do isplata nove glavnice. Promjena omjera troška otplate i dohotka prikazana je za dio uzorka za koji su dostupni podaci o dohotku, a koji čini oko 75% ukupnog uzorka.

Izvor: HNB (Uvjeti kreditiranja potrošača)

2. Potencijalni okidači za materijalizaciju rizika

Eskalacija geopolitičkih napetosti ostaje glavni potencijalni okidač materijalizacije rizika za financijsku stabilnost. Rat u Ukrajini uskoro bi mogao ući u petu godinu, a intenziviranje napada na ukrajinsku i rusku energetska infrastrukturu može negativno utjecati na svjetska tržišta energenata. Također, sukobi na Bliskom istoku i neizvjesnost zbog američke trgovinske i sigurnosne politike dodatno povećavaju rizik poremećaja u međunarodnoj trgovini te pridonose fragmentaciji globalnog poretka, na što je Europa posebno osjetljiva. U takvim okolnostima jača i rizik poremećaja na financijskim tržištima, koji se mogu nepovoljno odraziti na gospodarsku aktivnost.

Rastući obrambeni rashodi u uvjetima već visoke zaduženosti i povišenih kamatnih stopa dodatno sužavaju fiskalni prostor diljem Europe i povećavaju ranjivost na globalne šokove. Mogući rast izdvajanja za obranu prema 5% BDP-a pojačao bi strukturni pritisak na proračune zemalja EU-a. Iako on jača europsku sigurnosnu arhitekturu i kratkoročno stimulira industriju i zapošljavanje uz multiplikativni učinak, dugoročno povećava fiskalne pritiske i može istisnuti ulaganja u razvojno ključna područja te ugroziti održivost javnih financija. U uvjetima već suženoga fiskalnog prostora, dodatni inflatorni pritisci potaknuti trgovinskim barijerama, energetske šokovima ili rastom izdataka za obranu mogli bi dovesti do pooštavanja monetarne politike, povećati trošak zaduživanja i dodatno sužiti fiskalni prostor. Uz to, socijalni nemiri povezani s rastom cijena hrane i energije ili fiskalnim prilagodbama dodatno povećavaju makrofinancijsku neizvjesnost, osobito u ranjivim regijama, dok starenje stanovništva već opterećuje niz razvijenih gospodarstava.

Ubrzani razvoj umjetne inteligencije sve više utječe na financijski sektor i stvara nove poslovne prilike, ali i rizike. Učinkovitije poslovanje, širenje financijske uključenosti i bolje upravljanje rizicima nove su mogućnosti za financijski sektor, ali i za klijente. No, s razvojem umjetne inteligencije rastu i novi rizici. Široka primjena sličnih modela od financijskih institucija može dovesti do pojave homogenizacije odluka, tzv. "herdinga", čime se smanjuje raznolikost tržišnih strategija i povećava moguća kolebljivost na financijskim tržištima. Također, nedostatak transparentnosti i manjak razumijevanja korištenih modela od financijskih institucija povećava opasnost pogrešnih procjena, dok dominacija nekoliko pružatelja usluga u razvoju ovih tehnologija stvara dodatnu koncentracijsku i sistemsku ranjivost. Stoga je sigurna i odgovorna primjena umjetne inteligencije, praćena razvojem odgovarajućega regulatornog okvira, sve važnija za očuvanje financijske stabilnosti.

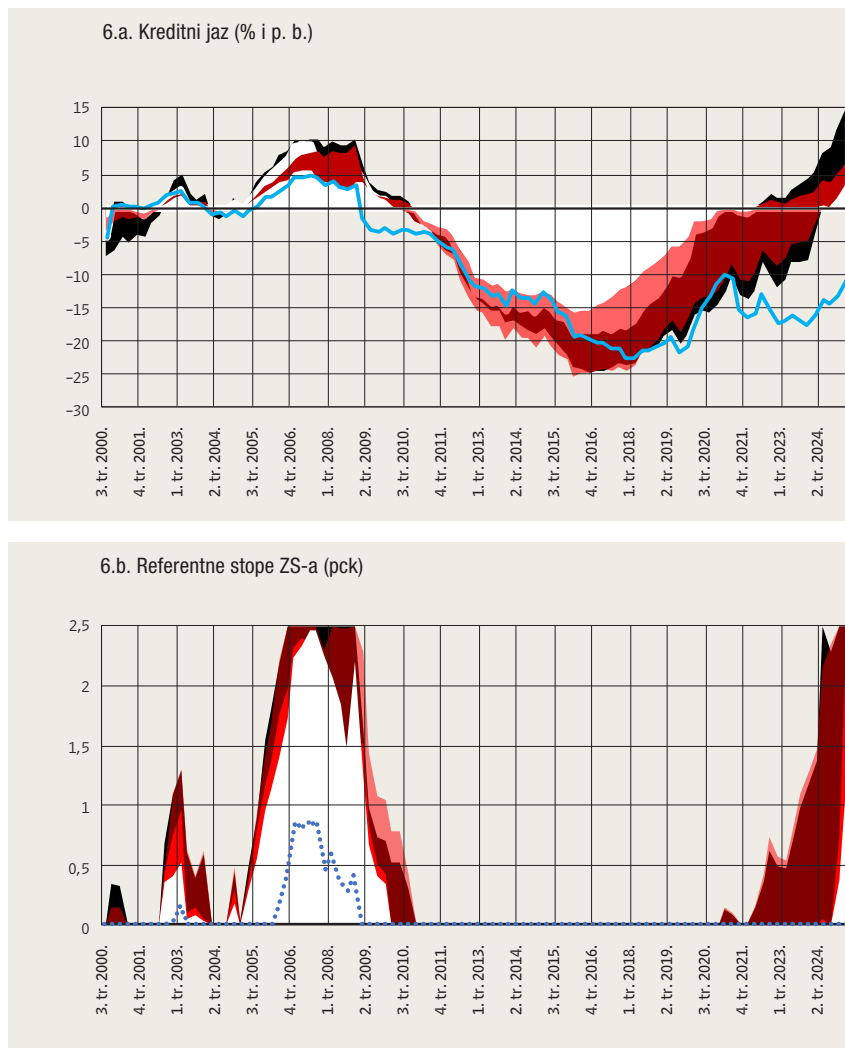
3. Recentne makrobonitetne aktivnosti

Zbog nastavka ekspanzije domaćega financijskog ciklusa i daljnjeg jačanja cikličkih sistemskih rizika, uz postojeću povišenu globalnu neizvjesnost, HNB je krajem rujna 2025. najavio podizanje stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala s 1,5% na 2%, s planiranim početkom primjene od 1. siječnja 2027. U uvjetima povišene globalne neizvjesnosti, a uvažavajući nacionalne specifičnosti, makrobonitetna politika u većini zemalja članica EGP-a i dalje je usmjerena na jačanje i očuvanje otpornosti financijskog sustava, pri čemu su u trećem tromjesečju 2025. prethodno uvedene makrobonitetne mjere ostale na snazi ili su dodatno postrožene.

3.1. Povećanje stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala

HNB je u rujnu 2025. najavio podizanje stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala s 1,5% na 2%, s ciljem dodatnog jačanja otpornosti bankarskog sektora na moguću materijalizaciju sistemskih rizika. Naime, domaći financijski ciklus i nadalje je u fazi ekspanzije, što se očituje u snažnoj kreditnoj aktivnosti banaka prema domaćem nefinancijskom sektoru i nastavku robusnog rasta cijena stambenih nekretnina. Kretanje relevantnih pokazatelja cikličkoga sistemskog rizika, poput kreditnog jaza specifičnog za Republiku Hrvatsku i kompozitnog indikatora koji sažima veći skup pokazatelja povezanih s kretanjem financijskog ciklusa (npr. kreditnu aktivnost, opterećenost dugom, cijene na tržištu stambenih nekretnina i sl.), odražava dodatno jačanje cikličkih ranjivosti i upućuje na potrebu za povećanjem protucikličkoga kapitalnog zahtjeva iznad trenutačne razine od 1,5% (slike 6. i 7.). Javna rasprava o Nacrtu odluke o izmjeni i dopuni Odluke o stopi protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala otvorena je u listopadu, dok se početak primjene nove stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala planira od 1. siječnja 2027. godine (Slika 8.).

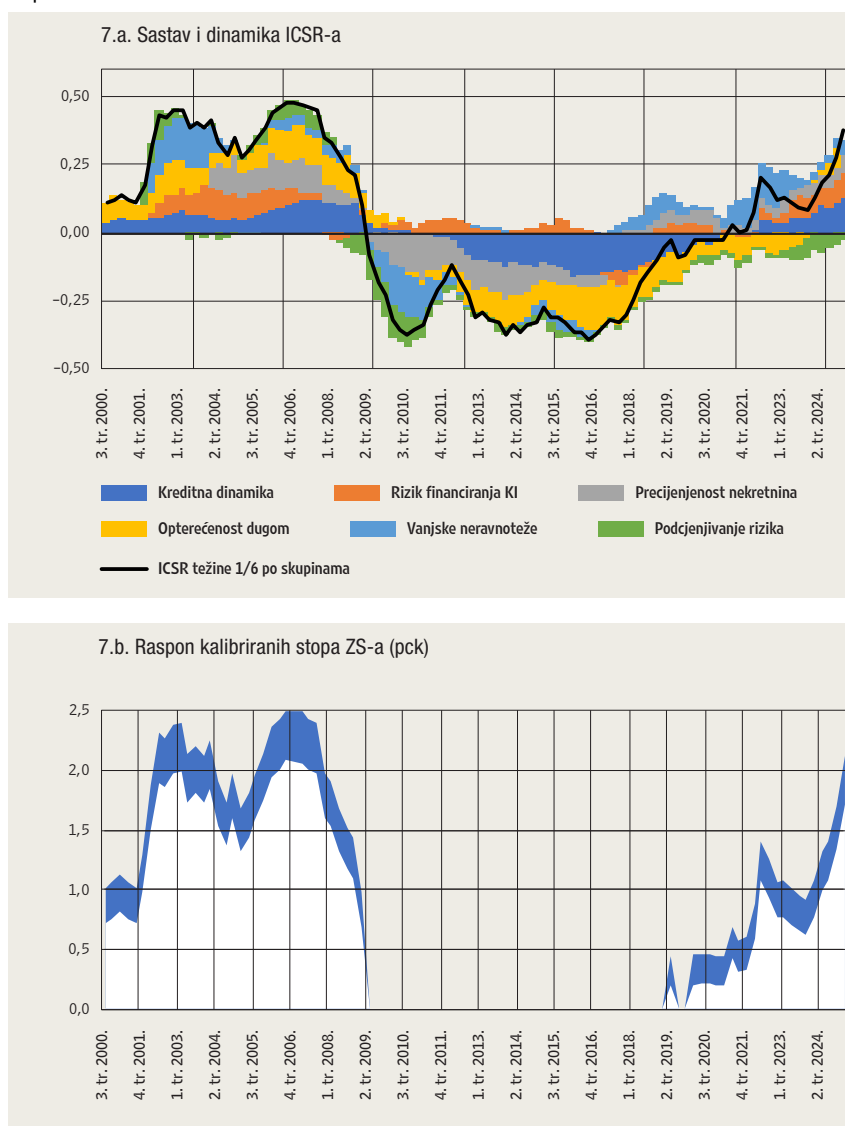
Slika 6. Raspon pokazatelja kreditnog jaza i pripadajućih referentnih stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala



Napomena: Lijevo su prikazani bazelski jaz (plava krivulja) i raspon vrijednosti 12 kreditnih jazova koji za Republiku Hrvatsku bolje ispunjavaju signalnu funkciju u odnosu na bazelski jaz. Crveno osjenčana područja označuju raspon apsolutnih jazova, a crno osjenčano odnosi se na relativne jazove. Desno je prikazan raspon visine stopa ZS-a (pck) kalibriran na osnovi jazova s lijevog panela. Plava iscrtkana krivulja odnosi se na kalibraciju na osnovi bazelskog jaza s lijevog panela. Podrobniji podaci o metodologiji primijenjenoj u procjeni kreditnih jazova prikazani su u Okviru 2. [Unaprijeđenje metodologije utvrđivanja i kalibracije protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala u Republici Hrvatskoj, Makroprudencijalna dijagnostika br. 16.](#)

Izvor: HNB

Slika 7. Kompozitni indikator cikličkoga sistemskog rizika (ICSR) i pripadajući raspon referentnih stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala



Napomena: Kratica KI odnosi se na kreditne institucije. Donja granica za kalibraciju stope ZS-a (pck) odabrana je tako da stopa postane pozitivna prije nego što pokazatelji uključeni u izračun ICSR-a (Slika 7.a) dosegnu medijalnu razinu, a gornja je granica određena najvišim percentilima distribucije ICSR-a.

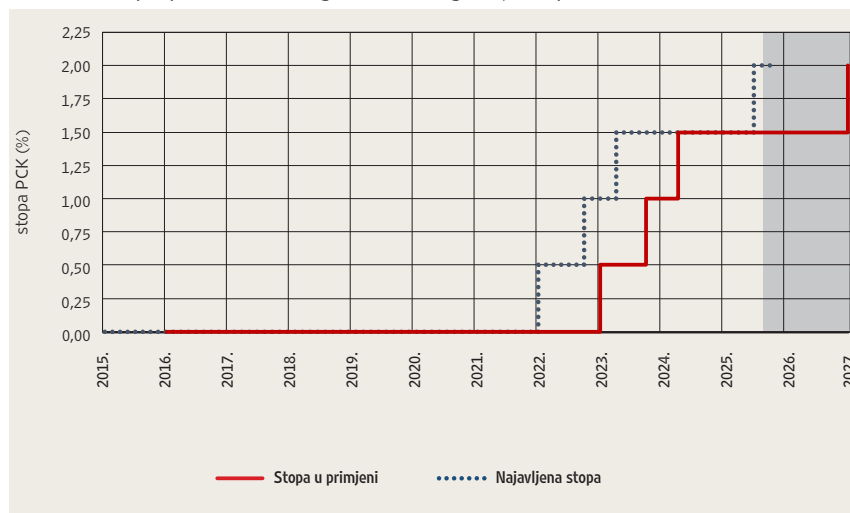
Izvor: HNB

Jačanjem kapitalne pozicije banaka protuciklički zaštitni sloj kapitala djeluje komplementarno s novim mjerama makrobonitetne politike kojima se ograničavaju kriteriji kreditiranja potrošača, a čime se ublažavaju rizici povezani s rastom zaduženosti kućanstava. Na taj način istodobno se jača otpornost i banaka i potrošača, čime se dodatno pridonosi stabilnosti financijskog sustava.

HNB će i nadalje pažljivo pratiti razvoj cikličkih ranjivosti u svjetlu domaćih i globalnih gospodarskih i financijskih kretanja te po potrebi nastaviti prilagođavati makrobonitetne mjere kako bi se postigla njihova optimalna kombinacija i osigurala dugoročna stabilnost financijskog sustava. Ovisno o okolnostima, to može uključivati daljnje povećanje stope

protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala ako ciklički rizici dodatno porastu, ali i njezino trenutačno otpuštanje (u cijelosti ili djelomično) ili odustajanje od najavljenog povećanja u slučaju znatnog pogoršanja ekonomskih i financijskih uvjeta.

Slika 8. Stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala



Napomena: Osjenčano područje označuje razdoblje od četvrtog tromjesečja 2025. do 1. tromjesečja 2027., kada na snagu stupa nova stopa.

Izvor: HNB

3.2. Makrobonitetna politika u drugim zemljama Europskoga gospodarskog prostora

Većina zemalja članica EGP-a i dalje je usmjerena na jačanje i očuvanje otpornosti financijskog sustava, pa su u trećem tromjesečju 2025. prethodno uvedene makrobonitetne mjere ostale na snazi ili dodatno ojačane. Protuciklički zaštitni sloj kapitala uz pozitivnu stopu početkom listopada 2025. primjenjivao se u 24 od ukupno 30 zemalja članica EGP-a. Više od polovine tih zemalja slijedi strategiju pozitivne neutralne stope, što znači da održavaju pozitivnu stopu protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala i u okružju neutralne razine cikličkih rizika, čime pravodobno jačaju otpornost sustava na moguće šokove. Tako su Grčka i Španjolska, u skladu s vlastitim strategijama pozitivne neutralne stope, nastavile s planiranim povećanjem stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala do unaprijed određenih ciljanih pozitivno neutralnih razina koje su definirale njihove regulatorne vlasti. U Grčkoj je početkom listopada stupila na snagu stopa od 0,25%, a najavljeno je njezino povećanje na ciljanu razinu od 0,5% od 1. listopada 2026. U Španjolskoj je u listopadu 2025. počela primjena stope od 0,5%, a najavljeno je njezino povećanje na 1%, također od 1. listopada 2026.

Tablica 1. Pregled makrobonitetnih mjera po zemljama članicama EGP-a

	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	GR	HR	HU	IE	IS	IT	LT	LU	LI	LV	MT	NL	NO	PL	PT	RO	SE	SI	SK	
Zaštitni sloj kapitala i likvidnosti																															
ZS (ok)	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
ZS (pck) u primjeni (%)	0	1,0	2,0	1,0	1,25	0,75	2,5	1,5	0,5	0	1,0	0,25	1,5	1,0	1,5	2,5	0	1,0	0,5	0	1,0	0	2,0	2,5	1,0	0	1,0	2,0	1,0	1,5	
ZS (pck) u najavi (%)				1,5					1,0			0,5		2,0											0,75						
ZS (gsv)						•			•		•												•								
ZS (osv)	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
ZS (ssr)	•	•	•		•	•	•			•			•	•		•							•	•	•		•	•		•	
Sektorski ZS (ssr)	•	•				•	•									•	•			•	•	•				•		•			
Omjeri likvidnosti														•										•	•			•			
Limiti za prudencijalne omjere																															
DSTI	•		•	•				•		•	•	•	•	•		•		•			•	•			•	•	•		•	•	
DTI/LTI							•								•						•			•						•	
LTD																													•		
LTV	•	•	•	•	•		•	•		•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Amortizacija kredita					•																•			•			•			•	
Dospjeće kredita	•		•		•			•		•	•		•					•				•	•		•	•	•	•	•	•	
Ostale mjere																															
Stup 2		•		•															•									•			
Ponderi rizika								•				•							•		•		•	•		•	•	•	•	•	
LGD																								•							
Testiranje osjetljivosti/otpornosti na stres			•	•	•				•					•										•							
Ostalo	•		•				•						•		•												•	•	•	•	•

Napomena: Navedene su mjere koje su u skladu s europskom regulativom, odnosno Uredbom (EU) br. 575/2013 o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva (CRR) te Direktivom 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima (CRD V). Popis kratice s objašnjenjima nalazi se na kraju publikacije. Zelenom bojom označene su mjere koje su dodane ili promijenjene u odnosu na prethodnu verziju tablice.

Izvori: ESRB; HNB; notifikacije središnjih banaka i mrežne stranice središnjih banaka zaključno s danom 15. rujna 2025.

Tablica 2. Provedba makrobonitetne politike i pregled makrobonitetnih mjera u Hrvatskoj

Mjera	Primarni cilj	Godina uvođenja	Opis	Temelj za standardne mjere u pravu Unije	Datum aktivacije	Učestalost revizije
Makrobonitetne mjere koje je provodio HNB prije uvođenja CRD-a IV						
Prije uvođenja CRD-a IV HNB se koristio različitim mjerama makroprudencijalne prirode, od kojih su najvažnije navedene i opisane u: a) Galac, T. i Kraft, E. (2011.): http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-5772 b) Vujčić, B. i Dumičić, M. (2016.): https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap86l.pdf						
Makrobonitetne mjere predviđene CRD-om IV i CRR-om koje provodi tijelo nadležno za provedbu makrobonitetne politike						
ZS (ok)	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	Rano uvođenje: na razini od 2,5%	CRD, čl. 160. (6.)	1. 1. 2017.	Diskrecijska odluka
		2015.	Mala i srednja investicijska društva izuzeta iz obveze održavanja zaštitnog sloja za očuvanje kapitala	CRD, čl. 129. (2.)	17. 7. 2015.	Diskrecijska odluka
ZS (pck)	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1 i provedbom Preporuke ESRB/2014/1	2015.	Stopa ZS (pck) 1,5%, u najavi stopa ZS (pck) od 2% od 1. 1. 2027.	CRD, čl. 136.	1. 1. 2016.	Tromjesečno
		2015.	Mala i srednja investicijska društva izuzeta iz obveze održavanja protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala	CRD, čl. 130. (2.)	17. 7. 2015.	Diskrecijska odluka
ZS (osv)	Ograničiti sistemski učinak neusklađenih poticaja radi smanjenja moralnog hazarda u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2015.	Krajem 2024. preispitivanjem je utvrđeno sedam OSV KI s odgovarajućim stopama OSV zaštitnog sloja kapitala: 2,5% za Zagrebačka banka d.d., Zagreb, 2,0% za Privredna banka Zagreb d.d. i Erste&Steiermärkische Bank d.d., Rijeka, 1,5% za Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb i OTP banka Hrvatska d.d., Split, 1,0% za Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb, 0,25% za Addiko Bank d.d., Zagreb.	CRD, čl. 131.	1. 2. 2016.	Jednom godišnje
ZS (ssr)	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	Dvije stope ZS (ssr) (1,5% i 3%) primijenjene su na dvije podgrupe banaka (tržišni udio < 5%, tržišni udio ≥ 5%). Primijenjeno na sve izloženosti.	CRD, čl. 133.	19. 5. 2014.	Jednom godišnje
		2017.	Visina dviju stopa ZS (ssr) (1,5% i 3%) i primjena na sve izloženosti ostaju nepromijenjene. Odlukom (NN, br. 78/2017.) izmijenjen je način utvrđivanja dviju podgrupa na koje se ZS (ssr) primjenjuje. Podgrupe se utvrđuju izračunom pokazatelja prosječnoga trogodišnjeg udjela imovine kreditne institucije ili grupe kreditnih institucija u ukupnoj imovini nacionalnoga financijskog sektora (pokazatelj < 5%, pokazatelj ≥ 5%). Preispitivanjem u 2019. utvrđeno je da visina stopa za dvije podgrupe ostaje nepromijenjena.	CRD, čl. 133.	17. 8. 2017.	Najmanje jednom u dvije godine
		2020.	Odlukom (NN, br. 144/2020.) određena je jedinstvena stopa ZS(ssr) u visini od 1,5 % ukupnog iznosa izloženosti. Od kraja 2020. sve kreditne institucije sa sjedištem u RH dužne su održavati stopu ovoga zaštitnog sloja u visini od 1,5%	CRD V, čl. 133.	29. 12. 2020.	Najmanje jednom u dvije godine
		2024.	Odlukom (NN, br. 144/2024.) određena je jedinstvena stopa ZS(ssr) u visini od 1,5 % ukupnog iznosa izloženosti. Od kraja 2024. sve kreditne institucije sa sjedištem u RH dužne su održavati stopu ovoga zaštitnog sloja u visini od 1,5%	CRD V, čl. 133.	29. 12. 2024.	Najmanje jednom u dvije godine
Ponderi rizika za izloženosti osigurane hipotekom na stambenim nekretninama	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	Strože definiranje stambenih nekretnina za primjenu povlaštenih pondera rizika (npr. vlasnik ne može imati više od dvije stambene nekretnine, izuzimaju se kuće za odmor, potreba uvođenja kategorije stambenih objekata u kojima stanuju vlasnici ili najmoprimci).	CRR, čl. 124., 125.	1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
		2024.	U skladu s izmjenama Uredbe o kapitalnim zahtjevima (tzv. CRR3), prilagođeni su kriteriji za primjenu povlaštenog pondera rizika na izloženosti osigurane stambenim nekretninama. Stroža definicija stambene nekretnine za primjenu povlaštenog pondera rizika sada podrazumijeva da korisnik kredita nema više od dvije nekretnine i da nekretnina kojom se osigurava izloženost nije kuća za odmor.	CRR, čl. 124., 125.	1. 1. 2025.	Diskrecijska odluka
Ponderi rizika za izloženosti osigurane hipotekom na poslovnim nekretninama	Smanjenje i sprječavanje pretjerane ročne neusklađenosti i tržišne nelikvidnosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	HNB je izdao preporuku bankama (pravno neobvezujuća mjera) o izbjegavanju uporabe pondera rizika od 50% za izloženosti osigurane poslovnim nekretninama u uvjetima niske tržišne likvidnosti.	CRR, čl. 124., 126.	1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
		2016.	Odluka o višim ponderima rizika za izloženosti osigurane hipotekom na poslovnim nekretninama; ponder rizika 100% (zamjenjuje preporuku HNB-a iz 2014., odnosno efektivno je povećan s 50%)	CRR, čl. 124., 126.	1. 7. 2016.	Diskrecijska odluka
		2024.	U svjetlu izmjena Uredbe o kapitalnim zahtjevima (tzv. CRR3), ukinuta je propisana nacionalna diskrecija u obliku obvezne primjene višeg pondera rizika (100%) na izloženosti osigurane hipotekom na poslovnim nekretninama.	CRR, čl. 124., 126.	1. 1. 2025.	Diskrecijska odluka
Ostale mjere i aktivnosti politike koje provode tijela nadležna za makrobonitetnu politiku, a koje su važne za tu politiku						
Zaštita i podizanje svijesti potrošača	Podizanje svijesti i kreditne sposobnosti dužnika u skladu s Preporukom ESRB/2011/1	2013.	Odluka o sadržaju i obliku u kojem se potrošaču daju informacije prije ugovaranja pojedine bankovne usluge (kreditne institucije obvezne su obavještavati klijente o promjenama kamatnih stopa i valutnom riziku)		1. 1. 2013.	Diskrecijska odluka
		2013.	Izmjena odluke od 1. siječnja 2013. (kreditne institucije bile su obvezne pružati i informacije o povijesnim oscilacijama valute u kojoj je nominiran kredit ili valute uz koju je kredit vezan u odnosu na domaću valutu u proteklih 12 i 60 mjeseci)		1. 7. 2013.	Diskrecijska odluka
Informativna lista ponude potrošačima s ciljem zaštite i podizanja svijesti potrošača	Podizanje svijesti dužnika u skladu s Preporukom ESRB/2011/1 i poticanje cjenovne konkurencije u bankovnom sustavu	2017.	Informativna lista ponude kredita potrošačima, dostupna na mrežnim stranicama HNB-a, donosi sustavan i pretraživ pregled podataka o uvjetima pod kojima banke odobravaju kredite. Informativnom su listom standardne informacije dostupne potrošaču proširene informacijama o kamatnim stopama.		14. 9. 2017.	Diskrecijska odluka
Zaštita i podizanje svijesti potrošača	Pitanja financijske stabilnosti povezana s razinom svijesti dužnika o rizicima	2016.	HNB daje čvrste preporuke (javno) dužnicima da pozorno analiziraju dostupne informacije i dokumentaciju o ponuđenim proizvodima i uslugama prije donošenja konačne odluke, kao što je običaj i u slučaju bilo kojega drugog ugovora.		1. 9. 2016.	Diskrecijska odluka

Mjera	Primarni cilj	Godina uvođenja	Opis	Temelj za standardne mjere u pravu Unije	Datum aktivacije	Učestalost revizije
Preporuka za ublažavanje kamatnog i kamatno inducirano kreditnog rizika	Ublažavanje kamatnog rizika u sektoru kućanstava i kamatno inducirano kreditno rizika u portfeljima banaka i poticanje konkurencije proizvođača u bankovnom sustavu	2017.	Kreditnim institucijama koje pružaju usluge kreditiranja potrošača preporučuje da svoju paletu kreditnih proizvoda prošire kreditima s fiksnom kamatnom stopom, uz minimiziranje popratnih troškova za potrošače.		26. 9. 2017.	Diskrecijska odluka
Dodatni kriteriji za procjenu kreditne sposobnosti potrošača pri odobravanju stambenih potrošačkih kredita	"Upravljanje kreditnim rizicima kod stambenih potrošačkih kredita u skladu sa Smjernicom EBA-e o procjeni kreditne sposobnosti (EBA/GL/2015/11) te Smjernicom EBA-e o provođenju postupka naplate dospjelih neplaćenih obveza i ovršnog postupka (EBA/GL/2015/12)"	2017.	HNB donosi Odluku o dodatnim kriterijima za procjenu kreditne sposobnosti potrošača te provođenju postupka naplate dospjelih neplaćenih obveza i dobrovoljne namire čiji su obveznici primjene kreditne institucije koje posluju u RH.		1. 1. 2018.	Diskrecijska odluka
Preporuka o postupanju pri odobravanju nestambenih kredita potrošačima	Pitanja financijske stabilnosti zbog kreditnog rizika u portfeljima stambenih kredita banaka i zaštita potrošača od prekomjernog zaduživanja	2019.	Svim kreditnim institucijama koje pružaju usluge kreditiranja potrošača u Republici Hrvatskoj preporučuje da za sve nestambene kredite potrošačima s izvornim rokom dospijeća jednakim ili većim od 60 mjeseci pri utvrđivanju kreditne sposobnosti potrošača uzimaju u obzir minimalne životne troškove koji ne mogu biti manji od iznosa propisanog zakonom kojim se regulira iznos dijela plaće zaštićenog od ovrhe.		28. 2. 2019.	Diskrecijska odluka
Odluka o prikupljanju podataka o uvjetima kreditiranja potrošača	Stvaranje analitičke podloge za praćenje sistemskog i kreditnog rizika i kalibraciju mjera usmjerenih na korisnike kredita te ispunjavanje zahtjeva iz preporuka ESRB-a o zatvaranju praznina u podacima o nekretninama (ESRB/2016/14 i ESRB/2019/3)	2020.	Uvodi se novi izvještajni sustav, kojim se predviđa mjesečno prikupljanje pojedinačnih podataka o svim novoodobrenim kreditima potrošačima na razini kreditne partije te godišnje prikupljanje podataka o stanjima svih kredita potrošačima na razini kreditne partije. Prikupljeni podaci služit će za analizu i redovito praćenje sistemskog rizika, praćenje kreditnog rizika, kalibraciju makrobonitetnih mjera i po potrebi praćenje postupaka kreditnih institucija kojima su izrečene mjere.		2. 4. 2020.	Diskrecijska odluka
Odluka o kriterijima kreditiranja potrošača	Ublažavanje prekomjernog zaduživanja potrošača, odnosno prekomjernog preuzimanja rizika od strane banaka, što može dovesti do poteškoća pri otplati kredita te stvoriti gubitke za banke, nepovoljno utječući na financijsku stabilnost	2025.	Odlukom se ograničuje iznos mjesečne otplate duga u odnosu na dohodak potrošača (engl. <i>debt service to income</i> , DSTI) na najviše 45% za stambene i 40% za nestambene kredite, a za kredite osigurane nekretninama i ukupan iznos kredita u odnosu na vrijednost nekretnine u zalogu (engl. <i>loan to value</i> , LTV) koji ne smije biti veći od 90%. Ročnost se stambenih i nestambenih kredita potrošačima koji su osigurani nekretninom ograničuje na trideset, a ostalih nestambenih kredita na deset godina. Banka može na osnovi vlastite procjene do 20% stambenih i 10% nestambenih kredita u svakom tromjesečju odobriti i mimo navedenih DSTI ograničenja, kao i 20% kredita potrošačima mimo LTV ograničenja.		1. 7. 2025.	Diskrecijska odluka
Ostale mjere čiji su efekti od makrobonitetne važnosti						
Izmjene i dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju	Pitanja financijske stabilnosti zbog kamatnog i valutnog rizika	2013.	Za utvrđivanje kamatne stope definirani su fiksni i promjenjivi parametri, čime se ograničuje učinak aprecijacije tečaja na stambene kredite na najviše 20%.		1. 12. 2013.	Diskrecijska odluka
Izmjene i dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju	Pitanja financijske stabilnosti zbog kamatnog i valutnog rizika	2014.	Banke su obvezne obavještavati svoje klijente o tečajnom i kamatnom riziku u pisanom obliku.		1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
Izmjene i dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju	Pitanja financijske stabilnosti zbog valutnog rizika	2015.	Zamrzavanje tečaja CHF/HRK na 6,39		1. 1. 2015.	Diskrecijska odluka
Izmjene i dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju	Pitanja financijske stabilnosti zbog valutnog rizika	2015.	Konverzija kredita u švicarskim francima		1. 9. 2015.	Diskrecijska odluka
Zakon o stambenom potrošačkom kreditiranju	Pitanja financijske stabilnosti zbog kamatnog i valutnog rizika	2017.	Za utvrđivanje promjenjive kamatne stope definirana je struktura kamatne stope kroz referentne promjenjive parametre i fiksni dio stope; za stambene potrošačke kredite u stranoj valuti klijentima je dana mogućnost jednokratne konverzije kredita iz valute u kojoj je kredit nominiran ili za koju je vezan u alternativnu valutu bez dodatnih troškova.		20. 10. 2017.	Diskrecijska odluka
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	Ispunjavanje uvjeta za ulazak u blisku suradnju s ESB-om i pravna podloga za uvođenje zakonski obvezujućih mjera usmjerenih na korisnike kredita	2020.	Detaljnije razrađene ovlasti HNB-a u donošenju i provedbi makrobonitetnih mjera među kojima se prvi put izričito navode i mjere usmjerene na korisnike kredita. ESB-u je omogućeno izdavati instrukcije HNB-u ako ocijeni da hrvatska makrobonitetna mjera koja se zasniva na harmoniziranoj europskoj regulativi, a usmjerena je prema kreditnim institucijama, nije dovoljno stroga.		15. 4. 2020. (Neke odredbe stupile su na snagu 1. 10. početkom primjene bliske suradnje s ESB-om.)	Diskrecijska odluka
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	Usklađivanje zakonskih odredaba sa CRD V	2020.	Uređivanje odredaba o zaštitnim slojevima kapitala; podizanje najviše stope ZS (osv), sektorska primjena ZS (ssr), aditivnost ZS (osv) i ZS (ssr), promjene u sustavu notificiranja; određivanje HNB-a kao imenovanog tijela koje procjenjuje primjerenost pondera rizika iz članka 125. stavka 2. ili članka 126. stavka 2. Uredbe (EU) br. 575/2013.		29. 12. 2020.	Diskrecijska odluka
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	Prilagodba teksta vezano uz ulazak RH u europodručje	2022.	Prilagodba odredaba Zakona vezano uz ulazak u europodručje i povezane promjene u ovlastima HNB-a, punopravno članstvo u Jedinstvenom nadzornom mehanizmu i Jedinstvenom sanacijskom mehanizmu		1. 1. 2023.	Diskrecijska odluka

Mjera	Primarni cilj	Godina uvođenja	Opis	Temelj za standardne mjere u pravu Unije	Datum aktivacije	Učestalost revizije
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	Usklađivanje zakonskih odredaba sa pravnom stečevinom EU-a	2024.	Prilagodba odredaba Zakona vezano uz implementaciju direktiva koje uređuju digitalnu operativnu otpornost finansijskog sektora, tržišta kriptovaluta, pružanje usluga vezanih uz kriptovalutu te zahtjeve koji se odnose na kreditni rizik, rizik prilagodbe kreditnom vrednovanju, operativni rizik, tržišni rizik i minimalnu donju granicu. Usklađivanje odredaba u svrhu pristupanja RH OECD-u. Radi jačanja finansijske pismenosti građana RH, uvodi se i obveza kreditnoj instituciji da svake godine dio prihoda od obavljanja svoje djelatnosti izdvaja za financiranje aktivnosti za osnaživanje finansijske pismenosti.		21.12.2024.	Diskrecijska odluka

Napomena: Popis kratica s objašnjenjima nalazi se na kraju publikacije. Zelenom bojom označene su mjere koje su dodane u odnosu na prethodni broj Makroprudencijalne dijagnostike.

Izvor: HNB

Financijska stabilnost je stanje koje se očituje u nesmetanom i učinkovitom funkcioniranju ukupnoga financijskog sustava u procesima alokacije financijskih resursa, procjene i upravljanja rizicima te izvršavanja plaćanja, kao i u otpornosti financijskog sustava na iznenadne šokove te pridonosenju dugoročno održivome gospodarskom rastu.

Sistemi rizik definira se kao rizik nastupanja događaja koji kroz različite kanale mogu onemogućiti obavljanje financijskih usluga ili rezultirati snažnim porastom njihovih cijena i ugroziti neometano poslovanje većeg dijela financijskog sustava, a stoga negativno djelovati i na realnu gospodarsku aktivnost.

Ranjivost u kontekstu financijske stabilnosti označuje strukturna obilježja, odnosno slabosti domaćega gospodarstva koje ga mogu činiti manje otpornim na moguće šokove i pojačavati negativne posljedice tih šokova. U publikaciji se analiziraju *rizici* povezani s događajima ili kretanjima čija materijalizacija može rezultirati narušavanjem financijske stabilnosti. Primjerice, zbog visokih omjera javnog i inozemnog duga i BDP-a te visokih potreba za njegovim (re)financiranjem, Hrvatska je vrlo ranjiva s obzirom na moguće promjene financijskih uvjeta i izložena je rizicima promjene kamatnih stopa ili tečaja.

Mjere makrobonitetne politike podrazumijevaju primjenu instrumenata ekonomske politike, a ovisno o specifičnostima rizika i obilježjima njegove materijalizacije mogu biti standardne mjere makroprudencijalne politike. Osim toga, mjere monetarne, mikrobonitetne, fiskalne i drugih politika mogu se također, ako je to potrebno, upotrebljavati u makroprudencijalne svrhe. Isto tako, s obzirom na to da unatoč određenim pravilnostima evolucija sistemskog rizika i njegove posljedice mogu biti teško predvidive u svim svojim manifestacijama, uspješno očuvanje financijske stabilnosti ne zahtijeva samo međuinstitucijsku suradnju u području njihove koordinacije, već po potrebi i oblikovanje dodatnih mjera i pristupa.

Popis kratica

APN	Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama
BDP	bruto domaći proizvod
br.	broj
CHF	švicarski franak
CRD V	Direktiva 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima
CRR	Uredba (EU) br. 575/2013 o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva
CRR3	Uredba (EU) 2024/1623 o kapitalnim zahtjevima
DSTI	pokrivenost otplata duga prihodima (engl. <i>debt-service-to-income ratio</i>)
DTI	omjer ukupnog duga i dohotka (engl. <i>debt-to-income</i>)
DZS	Državni zavod za statistiku
EBA	Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo
EGP	Europski gospodarski prostor
engl.	engleski
ESB	Europska središnja banka
ESRB	Europski odbor za sistemske rizike
EU	Europska unija
EUR	euro
EURIBOR	referentna kamatna stopa koja se utvrđuje na europskom međubankarskom tržištu (engl. <i>Euro Interbank Offered Rate</i>)
€STR	referentna eurska kratkoročna kamatna stopa
GNK	gotovinski nenamjenski krediti
HIPC	harmonizirani indeks potrošačkih cijena
HNB	Hrvatska narodna banka
HRK	hrvatska kuna
IRB	interni rejting sustavi
LCR	koeficijent likvidnosne pokrivenosti (engl. <i>liquidity coverage ratio</i>)
LGD	ponderi rizika i gubitak zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza (engl. <i>loss-given-default</i>)
LTC	omjer plasmana i vrijednosti kolaterala (engl. <i>loan-to-collateral</i>)
LTD	pokrivenost kredita depozitima (engl. <i>loan-to-deposit ratio</i>)
LTI	pokrivenost kredita prihodima (engl. <i>loan-to-income ratio</i>)
LTV	pokrivenost kredita vrijednošću kolaterala (engl. <i>loan-to-value ratio</i>)
LTV-C	trenutačni omjer kredita i vrijednosti nekretnine (engl. <i>loan-to-value-current</i>)
mil.	milijun
mlrd.	milijarda
MREL	minimalni zahtjev za regulatorni kapital i prihvatljive obveze (engl. <i>minimum requirement for own funds and eligible liabilities</i>)
NN	Narodne novine
NPLR	udio neprihodonosnih kredita
NRS	nacionalna referentna stopa

NSFR	pokazatelj neto stabilnih izvora financiranja (engl. <i>net stable funding ratio</i>)
OSV	ostale sistemski važne (kreditne institucije)
ROA	prinos na imovinu (engl. <i>return on assets</i>)
ROE	prinos na kapital (engl. <i>return on equity</i>)
p.b.	postotni bod
RH	Republika Hrvatska
SAD	Sjedinjene Američke Države
S&P 500	burzovni indeks na njujorškim burzama vrijednosnih papira
tis.	u tisućama
tr.	tromjesečje
TPU indeks	indeks neizvjesnosti u trgovini (engl. <i>trade policy uncertainty index</i>)
VIX	ponderirani prosjek impliciranih kolebljivosti opcija na indeks S&P 500 u sljedećih 30 dana
WCI	kompozitni indeks (engl. <i>World Composite Index</i>)
WEF	Svjetski ekonomski forum (engl. <i>World Economic Forum</i>)
ZID ZOKI	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama
ZS (gsv)	zaštitni sloj za globalne sistemski važne institucije (engl. <i>global systemically important institution buffer</i>)
ZS (ok)	zaštitni sloj za očuvanje kapitala (engl. <i>capital conservation buffer</i>)
ZS (osv)	zaštitni sloj za ostale sistemski važne institucije (engl. <i>other systemically important institutions buffer</i>)
ZS (pck)	protuciklički zaštitni sloj (engl. <i>countercyclical capital buffer</i>)
ZS (ssr)	zaštitni sloj za strukturni sistemski rizik (engl. <i>structural systemic risk buffer</i>)

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	Austrija	IT	Italija
BE	Belgija	LI	Lihtenštajn
BG	Bugarska	LT	Litva
CY	Cipar	LU	Luksemburg
CZ	Češka	LV	Letonija
DE	Njemačka	MT	Malta
DK	Danska	NL	Nizozemska
EE	Estonija	NO	Norveška
ES	Španjolska	PL	Poljska
FI	Finska	PT	Portugal
FR	Francuska	RO	Rumunjska
GR	Grčka	SE	Švedska
HR	Hrvatska	SI	Slovenija
HU	Mađarska	SK	Slovačka
IE	Irska	UK	Ujedinjeno Kraljevstvo
IS	Island		

ISSN 2459-8704

